Anbefalinger

Ukom

UNDERSØKELSE ETTER DRUKNINGSTRAGEDIEN I TROMSØ

Anbefalinger

Publisert 15. juni 2021

ISBN 978-82-8465-016-6

Anbefalinger til sentrale myndigheter

Ukoms virkeområde er helse- og omsorgstjenesten, og våre anbefalinger gis til denne sektoren. Anbefalingene i denne undersøkelsen går til Helse- og omsorgsdepartementet som forvalter av helse- og omsorgstjenesteloven (77) og folkehelseloven (70).

Ukom anbefaler at helse- og omsorgsdepartementet, som sektoransvarlig, tilrettelegger for at alle kommuner kan overholde sine forpliktelser i helse- og omsorgstjenesteloven (77) og folkehelseloven (70) overfor de som får opphold med familiegjenforening i Norge.

Dette innebærer at nasjonale myndigheter bør:

- systematisk informere kommuner om flyktninger som får opphold med familiegjenforening
- sette krav til helse- og omsorgsfaglig kompetanse i introduksjonsprogrammet
- åpne opp for at flyktningers deltakelse i introduksjonsprogrammet tilpasses den enkeltes helsetilstand og omsorgssituasjon
- vurdere en tydeligere normering på migrasjonshelsefeltet.

Helse- og omsorgstjenesteloven

Helse- og omsorgstjenesteloven (77) har følgende formål, jf. § 1-1: Forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne. Fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre. Sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud. Sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, sikre nødvendig opplæring av pasient, bruker og pårørende, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov. Sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet og bidra til at ressursene utnyttes best mulig.

Folkehelseloven § 4

Folkehelseloven (70) § 4 formulerer kommunens ansvar slik: Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Nyttige verktøy i kommunens arbeid med flyktninger

Vi finner at nyttige verktøy som er utarbeidet i for liten grad er tatt i bruk. I denne sammenheng vil vi spesielt nevne:

- Nasjonal veileder om helsetjenester til flyktninger, asylsøkere og familiegjenforente (36). Helsedirektoratet gir i denne veilederen blant annet konkrete anbefalinger for innhold i tjenestene.
- Veiledningshefte "Familiegjenforening i eksil"- Forebygging gjennom familiesamtaler" (14). IMDi anbefaler at heftet blir brukt i tjenestene. Heftet er utarbeidet av RVTS Midt i samarbeid med Flyktningehelseteamet i Trondheim kommune, Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo og Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU.
- Ti gode grep i introduksjonsprogrammet. KS har utarbeidet råd som øker sjansen for suksess (42).

Ukom anbefaler at disse spørsmålene tas opp i kommunenes forbedringsarbeid

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring (78) har som formål å bidra til faglig forsvarlige helse- og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og økt pasient- og brukersikkerhet. Til forskriften er det utarbeidet en veileder (79) som beskriver hvordan virksomhetene kan arbeide med forbedring.

Vår vurdering er at denne metodikken kan være nyttig selv om risikoområdene er tverrsektorielle. Undersøkelsen tydeliggjør at et samspill mellom alle de kommunale tjenestene er viktig for å ivareta flyktningers behov.

Som et ledd i kontinuerlig forbedringsarbeid kan tjenestene bruke disse spørsmålene til å identifisere egne risikoområder:

- Hvordan sikrer vi oversikt over hvem som får opphold med familiegjenforening slik at de får egnet bolig og umiddelbar oppfølging?
- Hvilke rutiner har vi for å informere om rett til selvstendig opphold i Norge, særlig om avledet flyktningstatus?
- Hvordan sikrer vi at flyktninger forstår den informasjonen som gis om våre velferdstjenester, inklusiv barneverntjenesten?
- Hvordan hjelper vi familiegjenforente slik at de finner fram til tilbud og tjenester når de har behov for disse?
- Hvordan sikrer vi tilstrekkelig kompetanse på migrasjonshelse i alle tjenester som møter flyktninger?
- Hvordan sikrer vi at forebyggende helse- og omsorgstjeneste er tilgjengelig for flyktninger i introduksjonsprogrammet?
- Hvordan sikrer vi en fleksibel overgang fra flyktninghelsetjenesten til ordinær helsetjeneste?
- Hvordan sikrer vi systematisk samhandling og fleksibel rolleforståelse hos alle som yter tjenester til flyktninger, slik at vi sammen kan fange opp dem som har det vanskelig?
- Hvordan klarer vi å dra nytte av eksterne kompetansemiljø?
- Hvordan sikrer vi et godt samarbeid med frivillige organisasjoner?

Statens undersøkelseskommisjon
for helse-og omsorgstjenesten

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924